

International Year
of Cooperatives

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА
СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Всеукраїнська науково-практична конференція

“КООПЕРАТИВНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ”

*(з нагоди відзначення Міжнародного року кооперативів,
оголошеного Організацією Об'єднаних Націй)*

Матеріали

**13-14 листопада 2025 року
м. Львів**

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ**

МАТЕРІАЛИ

всеукраїнської науково-практичної конференції

Кооперативний сектор економіки України: інноваційний розвиток та європейська інтеграція

*(з нагоди відзначення Міжнародного року кооперативів,
оголошеного Організацією Об'єднаних Націй)*

13–14 листопада 2025 року

м. Львів

Кооперативний сектор економіки України: інноваційний розвиток та європейська інтеграція (з нагоди відзначення Міжнародного року кооперативів, оголошеного Організацією Об'єднаних Націй) : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції / [відповід. за вип. : проф. Куцик П. О.]. – Львів : вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2025. – 344 с.

ISBN 978-617-602-399-9

У збірнику представлені тези доповідей, які оприлюднені на науково-практичній конференції Кооперативний сектор економіки України: інноваційний розвиток та європейська інтеграція, яка відбулась 13–14 листопада 2025 року.

Збірник рекомендований науковцям та науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів і наукових установ, аспірантам, студентам, практичним працівникам і широкому читацькому загалу.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету

Ілля ГОРОХОВСЬКИЙ Голова Ради Укркоопспілки, доктор філософії

Члени оргкомітету

Лідія ВОЙНАШ	член Президії Укркоопспілки, директорка Департаменту освіти і науки, директорка НМЦ «Укоопосвіта», к.е.н.;
Петро КУЦИК	ректор Львівського торговельно-економічного університету, д.е.н., професор;
Олексій НЕСТУЛЯ	ректор Полтавського університету економіки і торгівлі, д.і.н., професор;
Богдан СЕМАК	проректор Львівського торговельно-економічного університету, д.е.н., професор;
Олександр ШУМАНОВ	член Президії Укркоопспілки, виконавчий директор.

Матеріали друкуються в авторському поданні. Організаційний комітет не несе відповідальності за достовірність інформації, поданої в рукописах.

ISBN 978-617-602-399-9

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ
© ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА
СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
© ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
© ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО

Ілля ГОРОХОВСЬКИЙ

15

Секція 1. КООПЕРАТИВНИЙ РУХ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Наталія БАСІЙ, Юрій ДАЙНОВСЬКИЙ

Роль європейських програм підтримки інновацій у розвитку кооперативів

19

Наталія ВЛАСЮК

Перспективи розвитку кооперації в Україні з використанням світового досвіду

22

Владислав ГОНЧАРЕНКО, Артем ПОЖАР

Кредитні спілки: досвід Європи та українська практика

25

Ілля ГОРОХОВСЬКИЙ

Перспективи розвитку європейської кооперації в умовах глобальних викликів сучасності

28

Людмила ДИБЧУК, Володимир ПЕТРЕНКО

Від кооперативної школи до інституту: сторіччя освітніх традицій на Поділлі

32

Віталій ЖМАКА

Музей історії споживчої кооперації Сумщини як осередок музейної педагогіки

37

Наталія ЖУЛЬ

Внесок Василя Доманицького у розвиток кооперативного руху на Черкащині

41

Василь КЛОК, Олександра КЕНДУС

Роль кооперації в українському національному русі у епістолярній спадщині Кость Левицького

44

Іван КОЗІЙ, Михайло ПІГОШ

Сутнісні імперативи поняття кооперації

47

Степан КОШКАРОВ, Данило ФИЛИПЧУК

Порівняльний аналіз правового забезпечення зародження кооперативного руху на Буковині середини ХІХ століття

50

Юрій МИХАЛЬСЬКИЙ, Денис ГОРОХОВСЬКИЙ

Історія ребрендингу Укоопспілки та створення бренду «СООР-Україна»

53

Василь МУЛЯРЧУК, Марія ПРОЦИК

Жінки в українському кооперативному русі: внесок Іванни Блажкевич

56

Галина ОВЕРКО

Історичний розвиток та взаємодія українського та європейського кооперативного руху

59

Олена ОЛИЦЬКА

Кооперативний рух: правові аспекти та перспективи

62

Юлія ПОЛЯК

Впровадження та стимулювання інноваційного розвитку України

64

Наталія ПРИОР

Витоки кредитної кооперації Житомирщини

69

Ірина ПЯТНИЦЬКОВА

Створення М. В. Левитським промислових артілей на півдні України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

73

Ольга САШКО

Становлення та розвиток споживчої кооперації на Волині

77

Наталія СТУПАРЬ, Юлія НОЧОВНА

Проект «В єдності – сила» – крок до бізнесового успіху споживчої кооперації України

80

Любов ПІХОТІНА, Ольга ГУРТОВА, Наталя ПРАВДА Торговельні підприємства новомосковської райспоживспілки як важливий соціальний проєкт сьогодення	230
Віталій ЧИМИРИС Інноваційна діяльність в умовах економічної конкуренції	233

Секція 4. ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ КООПЕРАТИВІВ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Роман ВОРОНКО, Олена БУРДИК Облік доходів в організаціях споживчої кооперації: особливості формування та напрями вдосконалення	235
Юлія КОВАЛЬ Регулювання та контроль фінансової діяльності страхових компаній під час воєнного стану в умовах євроінтеграції	239
Жанна КОНОНЕНКО, Олег КОНОНЕНКО, Руслан ЛИЗУН, Фінансова стійкість сільськогосподарських кооперативів: диверсифікація та оптимізація	243
Оксана ЛОПАТОВСЬКА, Павло НАГОРНИЙ Фінансова інформаційна безпека кооперативних підприємств як ключовий чинник захисту національних інтересів України	247
Юлія НІКОЛЬЧУК Інноваційні фінансові інструменти як запорука розвитку кооперативів	251
Алла ОЗЕРАН, Володимир ОЗЕРАН Проблеми нормативно-методичного регулювання бухгалтерського обліку в галузях економіки	255

Секція 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВІВ

Андрій АРТЕМЕНКО Спільний код, спільний успіх: VIBE – coding як рушій кооперативних ІТ-стартапів. як генеративна розробка підсилює студентські та кооперативні проєкти	259
Василь БАЧИНСЬКИЙ Концепція Balanced Scorecard (BSC) в інформаційній системі менеджменту кооперативних організацій і підприємств	262
Інна БОЙЧУК Використання інтернет-реклами в діяльності кооперативних підприємств	267
Тетяна ГУСАКОВСЬКА, Леся РИБАЛКО-РАК, Наталія КУЖЕЛЬ, Олександр КУЖЕЛЬ Цифрова трансформація кооперативів: роль інноваційних технологій менеджменту в забезпеченні сталого розвитку	271
Оксана ДЕЛІЯ, Анастасія ДЕМЯНЕЦЬ Інструментарій випереджувального управління новими технологіями для розроблення політик сталого розвитку кооперативів	275
Ольга ДОРОШЕНКО Інноваційні інструменти менеджменту в кооперативному русі: відповідь на виклики сьогодення	278
Світлана ДУДЕЦЬКА Інноваційні технології менеджменту як інструмент сталого розвитку кооперативів в Україні	281
Анжела ЗАХАРЕНКО-СЕЛЕЗНЬОВА Сучасні аспекти розвитку інфраструктури цифрового ринку	285

Жанна КОНОНЕНКО

Олег КОНОНЕНКО

Полтавський університет економіки і торгівлі;

Руслан ЛИЗУН

Полтавський державний аграрний університет

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ: ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ

Анотація. Досліджено ключові фінансові інструменти, що забезпечують стійкість кооперативів в умовах сучасних економічних викликів. Обґрунтовано, що залежність від одного джерела фінансування або неефективне управління грошовими потоками є одними з основних ризиків. Доведено, що диверсифікація джерел фінансування та оптимізація грошових потоків є критично важливими для сталого розвитку. Узагальнено висвітлені питання необхідності комплексного підходу до фінансового управління, що дозволяє кооперативам не лише мінімізувати ризики, а й зміцнити свої позиції на ринку.

Ключові слова: фінансова стійкість, кооперативи, диверсифікація фінансування, грошові потоки, краудфандинг, оптимізація.

Постановка проблеми. Сучасні реалії завдають значних негативних наслідків національному агропромисловому комплексу. Руйнування інфраструктури та економічна нестабільність створюють безпрецедентні виклики, особливо для дрібних і середніх господарств. Ці суб'єкти, будучи найбільш вразливими, потребують нових підходів до фінансової стійкості. У світлі цих подій, критично важливим є пошук та впровадження диверсифікованих джерел фінансування та ефективних методів управління грошовими потоками, що дозволять їм не лише вижити, але й адаптуватися до мінливого середовища.

Метою цього дослідження є вивчення сучасного стану та перспектив фінансового управління в кооперативному секторі, з основним фокусом на вивчення й обґрунтування ключових інструментів диверсифікації фінансування та оптимізації грошових потоків.

Виклад основного матеріалу. Щоб розкрити теоретичні і практичні аспекти фінансового управління кооперативами, ми зосередимось на диверсифікації джерел фінансування та оптимізації грошових потоків. Опираючись на традиційні та використовуючи альтернативні джерела капіталу, зокрема державні гранти і краудфандинг, розглянемо методи підвищення внутрішньої фінансової ефективності, такі як контроль витрат і ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Завдяки цьому є можливість виявити ключові інструменти для підвищення фінансової стійкості кооперативів в умовах сучасних викликів і надати конкретні рекомендації щодо їх упровадження.

Фінансова стійкість кооперативу – це його здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання, зберігати платоспроможність та забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Це не просто наявність коштів, а результат ефективного управління фінансовими потоками та структурою капіталу. Для кооперативів, що функціонують за принципами взаємодопомоги та самофінансування, цей аспект є життєво важливим. На відміну від комерційних підприємств, їхньою метою є не максимізація прибутку, а задоволення потреб членів. Тому фінансові інструменти повинні відповідати цій меті, підтримуючи як економічну ефективність, так і соціальну місію. У цьому контексті диверсифікація джерел фінансування і оптимізація грошових потоків є ключовими стратегіями, що дозволяють мінімізувати залежність від негативних зовнішніх впливів і підвищити операційну стійкість.

Свою діяльність кооперативи здійснюють за рахунок членських внесків і прибутків від операційної діяльності. Проте, в умовах економічних криз, цих джерел стає недостатньо. Тому критично важливим є пошук, впровадження та формування альтернативних джерел капіталу (табл. 1).

Таблиця 1

Альтернативні джерела фінансування кооперативів*

Назва інструмента	Опис	Переваги
Державні програми і гранти	Цільова підтримка від уряду та міжнародних організацій	Дозволяє модернізувати обладнання, упроваджувати інновації та підвищувати екологічні стандарти
Краудфандинг	Залучення невеликих сум від великої кількості людей через онлайн-платформи	Не лише джерело фінансування, а й інструмент для зміцнення зв'язків з громадою та клієнтами
Кооперативні облігації	Випуск облігацій для залучення довгострокового капіталу	Забезпечує стійку фінансову базу, оскільки інвестори зацікавлені у довгостроковому успіху кооперативу
Інвестиції в соціально відповідальні проєкти	Залучення капіталу від інвесторів, орієнтованих на соціальний та екологічний вплив	Стає новим джерелом фінансування для кооперативів, що відповідають певним критеріям

*Джерело: [2, 5].

Взаємодія диверсифікації та оптимізації дозволяє кооперативам не лише реагувати на поточні виклики, але й формувати довгострокову стратегію розвитку, забезпечуючи свою економічну та соціальну стійкість. Навіть за наявності різних джерел фінансування, неефективне управління грошима може призвести до браку готівки та втрати ліквідності. Тому оптимізація грошових потоків є другою, не менш важливою, складовою фінансової стійкості (табл. 2).

Таблиця 2

Методи оптимізації грошових потоків кооперативів*

Назва методу	Опис	Результат
Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю	Скорочення термінів оплати від клієнтів та раціональне управління зобов'язаннями перед постачальниками	Допомагає підтримувати стабільний грошовий потік
Контроль витрат	Систематичний аналіз та оптимізація операційних витрат (паливо, електроенергія, логістика)	Підвищує рентабельність кооперативу
Впровадження сучасних технологій	Використання бухгалтерського та фінансового програмного забезпечення	Дозволяє автоматизувати процеси, підвищити точність прогнозів та приймати обґрунтовані рішення
Фінансове планування	Розробка детальних бюджетів і прогнозів грошових потоків	Допомагає передбачити потенційні ризики та підготуватися до них заздалегідь

*Джерело: [1–3, 5].

До повномасштабного вторгнення в нашої державі було зареєстровано 1 274 сільськогосподарських обслуговуючих та майже тисяча сільськогосподарських виробничих кооперативів. Однак, важливо зазначити, що кількість зареєстрованих кооперативів не завжди відповідає кількості фактично діючих. За деякими даними, на початок 2021 року із загальної кількості зареєстрованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів реально працювало лише близько 55 відсотків, що свідчить про ряд перепон, і, безпосередньо, проблеми зі стійкістю та ефективністю, а отже, і з фінансовим управлінням (табл. 3).

Таблиця 3

Ключові економічні показники діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні*

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Порівняння, %
Кількість діючих СОК	920	1001	1025	1050	2,44
Загальний оборот, млрд грн	5,4	6,8	7,1	7,5	5,63
Середня кількість членів у СОК	25	27	26	26	0,001
Середній дохід на одного члена, тис. грн	216	252	273	288	5,50
Питома вага доходів від продажу послуг, %	65	70	72	55	23,60

*Джерело: [4].

Попри загальну економічну нестабільність, сільськогосподарські кооперативи мають достатньо сил і утримують фінансову стійкість. Показники загального обороту та середнього доходу на одного члена стабільно зростають, що свідчить про їхню здатність до адаптації та ефективного функціонування. Однак, значне падіння питомої ваги доходів від продажу послуг вказує на зміни у діях бізнес-моделі, що підкреслює необхідність подальшої диверсифікації джерел фінансування та оптимізації грошових потоків, аби компенсувати втрати та забезпечити подальший сталий розвиток кооперативного сектору в умовах кризових викликів. Диверсифікація джерел фінансування має бути нерозривно пов'язана з ефективною оптимізацією грошових потоків [5]. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, систематичний контроль витрат, упровадження сучасних технологій фінансового менеджменту та розробка детальних бюджетів дозволяють кооперативам підвищувати рентабельність, запобігати дефіциту ліквідності та ефективніше планувати свою діяльність.

Висновки. Отже, диверсифікація джерел фінансування та оптимізація грошових потоків є не просто реакцією на кризові виклики, а ключовою стратегією для забезпечення фінансової стійкості, сталого зростання та соціальної місії кооперативів. Фінансова стійкість сільськогосподарських кооперативів має вагоме значення для сталого розвитку агропромислового комплексу. Попри загальну економічну нестабільність, показники їхньої діяльності демонструють позитивну динаміку та адаптивність до зовнішніх викликів. Традиційні джерела фінансування, такі як членські внески та прибутки від операційної діяльності, є недостатніми для забезпечення довгострокової стійкості, а отже, потребують упровадження альтернативних інструментів, що включають державні гранти, краудфандинг та залучення інвестицій у соціально відповідальні проєкти. Такий підхід орієнтується не лише на забезпечення необхідним капіталом, а й на зміцнення зв'язків з громадою та інвесторами. Комплексне впровадження цих підходів допоможе сектору не лише вижити, а й активно розвиватися, створюючи надійну основу для майбутнього аграрного сектора України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Альтернативні джерела фінансування: посібник для організацій громадянського суспільства. ІСАР Єднання. 2021. 38 с.
2. Бечко П. К., Непочатенко О. А., Гавриленко О. А. Роль сільських кредитних кооперативів в підвищенні дієвості ринку кредитних ресурсів аграрного сектору економіки. *Економічний простір*. 2025. № 197. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.197.141-147>.
3. Вахович І., Смолич Д. Диверсифікація джерел фінансування як інструмент фінансового менеджменту неурядових організацій. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. (9), 48–54. DOI: <https://doi.org/10.382/2786-765X/2025-9-6>.
4. Сайт головного управління статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2024/ks_opfg/arh_ks_opfg_24.htm
5. Сайт Проекту USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку». URL: <https://www.ards.org.ua>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Кооперативний сектор економіки України:
інноваційний розвиток та європейська інтеграція**

**Матеріали
всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Оригінал-макет видавництва
Львівського торговельно-економічного університету**

Підписано до друку 11.11.2025 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк на різнографі.
21,5 др. арк. 20,1 ум. др. арк. 24,2 облік.-видавн. арк.
Тираж 100 прим. Зам. 880.

Віддруковано в друк. видавництва Львівського торговельно-економічного університету
79005, м. Львів, вул. Туган-Барановського, 10. Тел. 244-40-19. e-mail drook@ukr.net
Свідок Держкомітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України
серія ДК № 5149 від 15.07.2016 р.

